

# Lesplan 'Walk in my shoes' - 2 uren

Link naar de serious game: [www.walk-in-my-shoes.be](http://www.walk-in-my-shoes.be)

## Materiaal

- Indien leerlingen de serious game in groepjes afleggen: computers, oortjes, splitters (audiokits [uit te lenen](#) bij Caritas International)
- Indien je klassikaal werkt: computer, beamer met geluid
- Werkblad (1 per leerling)
- Notitiekaartjes/wit papier (2 per leerling)
- Beslissingsbomen met overzicht van de parcours (voor jou als leraar)

**Heb je leerlingen in je klas die een vluchtverhaal hebben?** Bespreek dan op voorhand met hen of het een goed idee is dat ze meedoen aan deze serious game. Deze game is ontworpen om mensen bewust te maken van de harde realiteit van vluchten. Het kan herinneringen oproepen aan moeilijke ervaringen voor degenen die zelf op de vlucht zijn geweest. In plaats daarvan kun je een alternatieve opdracht voorstellen. Hier zijn enkele opties:

- Verkennen van het verhaal van de Red Star Line: Laat hen hier zelf over opzoeken aan de hand van enkele vragen (wat was de Red Star line, waarom verhuisden mensen naar Amerika, hoe verliep zo'n reis, enz.). Ze kunnen eventueel gebruik maken van de verhalen op de website: <https://redstarline.be/nl/content/verhalen-van-passagiers-en-crew> Vraag hen of ze de gevonden info achteraf willen delen met de klas.
- Of je kan hen vragen of ze een eigen ervaring zouden willen delen bij de nabespreking: iets wat ze zich nog herinneren uit hun land van geboorte, wat ze vreemd vonden toen ze pas in België waren, wat ze missen uit hun land, iets van muziek enz.... De tijd van de serious game kunnen ze gebruiken om dit voor te bereiden.
- of ze maken een niet-gerelateerde opdracht

Timing	Verloop	Materiaal
Introductie op de serious game (15')	<b>SERIOUS GAME 'WALK IN MY SHOES' (2')</b> Leg uit dat de leerlingen aan de slag zullen gaan met de serious game "Walk in my shoes": een <u>online serious game</u> , gebaseerd op <u>waargebeurde</u> verhalen van vluchtelingen. Deze serious game plaatst je in de schoenen van een jonge vluchteling en confronteert je met <u>dilemma's</u> waar mensen op de vlucht ook voor komen te staan. Bij elk dilemma kan je informatiebronnen raadplegen (een filmpje, een getuigenis, een artikel...) die je helpen een beslissing te nemen.	

### **DRIE LANDEN: CONGO, SYRIE en ERITREA (8')**

Leg uit dat ze kunnen kiezen tussen drie personages uit drie verschillende landen. Noteer deze landen op het bord:

- Congo (het verhaal van Sifa)
- Syrië (het verhaal van Hassan)
- Eritrea (het verhaal van Senait)

Vraag wat je leerlingen al weten over deze landen. Wat komt er bijvoorbeeld in hen op als ze 'Syrië' horen? Waar liggen deze landen? Hoe is de (politieke) situatie daar?. De bedoeling is om de voorkennis van leerlingen te activeren en hun nieuwsgierigheid te wekken.<sup>1</sup>

### **INSTRUCTIES (5')**

Tot slot overloop je de instructies voor de leerlingen (zie PPT). Benadruk zeker volgende aandachtspunten:

- Jullie kiezen een personage en doorlopen zijn/haar parcours.
- Daarbij nemen jullie de rol van vertrouweling op (je bent niet het personage zelf). Het personage wordt geconfronteerd met verschillende dilemma's. Bij elk dilemma maken jullie een keuze: wat is de best mogelijke beslissing voor het personage?
- Bij elk dilemma moeten jullie minstens één bron raadplegen om vooruit te gaan.
- Het doel van elk dilemma is om samen uit te wisselen, te discussiëren en te beslissen... Bespreek dus met je groepsleden welke keuze je zal maken!
- Je personage is op zoek naar veiligheid. Dat wil niet zeggen dat hij/zij per se naar Europa wil komen (slechts een van de mensen op de vlucht komt naar Europa).
- Het is een spel maar ook geen spel, want alles wat aan bod komt, is iemand overkomen. Het spel is m.a.w. gebaseerd op de ervaringen van bestaande personen met een vluchtverhaal.
- Omwille van de verhaallijn en om inzichten te krijgen in het fenomeen migratie, moesten er keuzes gemaakt worden. Sommige gebeurtenissen of feiten zijn in tijd en ruimte verkort (bv.

---

<sup>1</sup> Misschien weten je leerlingen (bijna) niets over deze landen. Dat kan op zich al een heel interessante vaststelling zijn. Hoe komt het dat we zo weinig weten over de realiteit in deze landen? Over welke landen weten we meer en over welke minder? Waarom komt sommige info niet (juist) tot bij ons?

	<p>de jaren in een vluchtelingenkamp, het migratietraject, de asielprocedure,...). In realiteit zijn dit vaak gebeurtenissen die een lange tijdsduur hebben en zwaar wegen op de mensen die in deze situatie zitten.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- De realiteit die aan bod komt is soms hard en grijpt je misschien sterk aan. Voel je je niet comfortabel bij wat verteld wordt, doe dan even je oortjes uit of – als jullie klassikaal werken – ga even de klas uit.</li> </ul>	
<b>Leerlingen aan de slag met serious game (40')</b>	<p><u>Optie 1: klassikaal (40')</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kies met je klas een personage.</li> <li>• Laat je leerlingen bij elk dilemma stemmen (maak bijvoorbeeld gebruik van gekleurde stemkaartjes) en in dialoog gaan over hun keuze.</li> <li>• Op basis van de meerderheidsbeslissing, kies je een optie en gaat het verhaal verder.</li> </ul> <p><u>Optie 2: in groepjes (40')</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Laat de leerlingen per vier een computer nemen. Geef elk groepje een splitter zodat ze meerdere oortjes kunnen aansluiten. Je leerlingen zijn nu klaar om aan de slag te gaan. Het spel is beschikbaar via de link: <a href="http://www.walk-in-my-shoes.be">www.walk-in-my-shoes.be</a></li> <li>• Zijn ze klaar met één parcours, dan kunnen ze dit nog eens opnieuw afleggen en kijken wat er gebeurt als ze andere keuzes maken.</li> <li>• Hebben ze nog tijd over, dan kunnen ze ook eens een ander personage kiezen of alvast starten aan het werkblad.</li> </ul> <p>➤ Tip: Als je voldoende tijd hebt, kan je beide opties combineren: doe eerst samen met de hele klas één parcours en laat daarna de de leerlingen in groepjes een ander parcours naar keuze doorlopen.</p>	<p>Computers, oortjes, splitters</p>
<b>Nabespreking (45')</b>	<p><b>Eventuele tussenstap:</b> Voor ze starten aan het werkblad, kan je de verschillende groepjes die <b>hetzelfde</b> personage gekozen hebben, even laten samenzitten (per 5 à 6). Ze vergelijken welke keuzes ze gemaakt hebben en wat er gebeurde (evt. aan de hand van beslissingsboom).</p>	<p>Werkblad Beslissingsbomen</p>

**INDIVIDUEEL AAN DE SLAG (10')**

Na afronding van de serious game, vullen de leerlingen het werkblad in. Geef ze eerst ongeveer tien minuten de tijd om individueel te werken. Op het werkblad staat aangegeven welke delen bedoeld zijn om individueel in te vullen.

**BESPREKING IN GROEPJES (5')**

Laat hen dan hun antwoorden binnen hun groepje vergelijken en een antwoord formuleren op de gemeenschappelijke vragen (aangeduid op het werkblad als 'samen'):

- Wat vinden jullie het meest opmerkelijk aan de verhalen van Sifa, Hassan en Senait?
- Voelen jullie je betrokken bij wereldproblemen zoals onrecht, oorlogen/conflicten en migratie? En zo ja, op welke manier?
- Kunnen we bijdragen aan een wereld die minder gewelddadig is en meer rechtvaardig en solidair? En zo ja, hoe?

**KLASSIKALE TERUGKOPPELING (20')**

1. Houd er rekening mee dat elke groep een ander parcours heeft doorlopen. Daarom is het interessant om elk groepje kort het doorlopen parcours te laten samenvatten: wat was de situatie in het land, welk traject legden jullie met het personage af en hoe eindigde het parcours? Begin met de groepjes die Hassan volgden (ze kunnen elkaar aanvullen, want elk traject is anders), dan Senait, enzovoort. Je kunt zelf meevolgen en context bieden aan de hand van de beslissingsbomen.
2. Vraag vervolgens: welk gevoel heeft de serious game opgeroepen (♥)? Laat ze dit in één woord opschrijven op een kaartje en in de lucht steken. Vraag enkele leerlingen om toe te lichten.
3. Doe nu een klassikale terugkoppeling op basis van de vragen van het werkblad. 20 minuten is kort. Denk op voorhand na welke vragen je zéker aan bod wil laten komen tijdens de nabespreking. Zo kan je eventueel prioriteren. Werk aan een aantal sleutelinzichten (zie kader onderaan het document).

**WAT KUNNEN WE DOEN? (5')**

Toon deze [video](#) (5'), waarin de jongeren van Walk in my shoes een bericht meegeven: wat kunnen we doen voor een meer rechtvaardige wereld en een meer inclusieve samenleving? (*ons informeren, open*

	<p><i>in ontmoeting gaan, leren van elkaar, kritisch blijven bij negatieve beeldvorming, racisme bestrijden, empathie tonen...)</i></p> <p><b>AFSLUITER (5')</b>          Vraag de leerlingen tot slot om op een wit papier één ding te noteren. Ze kunnen kiezen uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• iets dat ze zullen onthouden van Walk in my shoes (een inzicht) 💡</li> <li>• Een gevoel dat is blijven hangen ❤️</li> <li>• iets wat we kunnen <i>doen</i> voor mensen op de vlucht (<i>cfr. de video van de jongeren</i>) 🗣️</li> </ul> <p>Laat hen elk hun kaartje tonen en vraag om even toe te lichten.</p>	
--	---	--

### Aan welke sleutelinzichten kan je werken in de nabespreking van Walk in my shoes?

Vragen van het werkblad	Sleutelinzichten & achtergrondinfo
Wat hebben jij en je personage gemeenschappelijk, denk je?  <u>Mogelijke bijvragen:</u> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Denk aan: bepaalde karaktereigenschappen, zaken die jullie belangrijk vinden in het leven, ....</li> </ul>	We zijn allemaal mensen die nood hebben aan: <ul style="list-style-type: none"> <li>- een veilige plaats om te leven, een toekomstperspectief</li> <li>- vrienden, familie, contacten</li> <li>- een plaats waar je jezelf kan zijn, je geaccepteerd wordt voor wie je bent (zonder vooroordelen), je iets kan realiseren voor jezelf en anderen</li> </ul>
Waren de keuzes waar je personage voor stond, echte keuzes? Of eerder gedwongen keuzes?  <u>Mogelijke bijvragen:</u> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Wat denk je dat je personage gedaan zou hebben als hij of zij echt een keuze had: zou hij of zij gebleven zijn?</li> <li>- Wat moeten mensen op de vlucht achterlaten?</li> </ul>	Vluchten is zelden een <b>echte keuze</b> , maar een keuze die men moet maken onder dwingende omstandigheden waarbij men weinig alternatieven heeft.  Vluchten betekent: je familie, vrienden, sociale netwerken in je thuisland, eigendommen, je 'status' (bv. job, studies) en je vertrouwde omgeving moeten achterlaten.

<p>Waarom vluchten mensen?</p> <p><b>Mogelijke bijvragen:</b> kan iedereen die gedwongen op de vlucht gaat, bescherming krijgen in het land van aankomst?</p>	<p>Dit kan om verschillende redenen zijn, bijvoorbeeld omwille van geweld en vervolging in eigen land, maar bijvoorbeeld ook omwille van natuurrampen, klimaatopwarming, ...</p> <p><i>Extra info:</i>          Staten kwamen na WO II overeen om <b>bescherming te bieden aan vluchtelingen</b>. Het ging daarbij niet om alle mensen die omwille van dwingende omstandigheden (honger, armoede, ...) hun thuisland verlieten, wel diegene die aan de criteria van de <a href="#">Conventie van Genève</a> beantwoordden:</p> <p>Een vluchteling is elke persoon die zich buiten het land bevindt waarvan hij de nationaliteit heeft, of indien hij geen nationaliteit heeft, buiten zijn land van herkomst bevindt, en die de bescherming van dat land niet kan of wil inroepen omdat hij vreest voor vervolging omwille van zijn <b>“ras”</b>, zijn <b>religie</b>, zijn <b>nationaliteit</b>, het behoren tot een bepaalde <b>sociale groep</b>, of zijn <b>politieke overtuiging</b>. (1951, Conventie van Genève)</p> <p>Een aanvulling op het vluchtelingenstatuut is het statuut van subsidiaire bescherming. Komt iemand niet in aanmerking voor het vluchtelingenstatuut, maar loopt hij zij/wel een reëel risico op ernstige schade in geval van terugkeer naar het land van herkomst (doodstraf, onmenselijke en vernederende behandelingen, ernstige bedreiging door willekeurig geweld of bij een internationaal of een binnenlands gewapend conflict), dan kan hij/zij <a href="#">subsidiaire bescherming</a> toegekend krijgen.</p> <p>Mensen die op de vlucht zijn voor natuurrampen of andere dwingende omstandigheden zoals armoede, beantwoorden niet aan de criteria van de Conventie van Genève of voor subsidiaire bescherming, en zullen dus geen bescherming krijgen.</p>
<p>Wat hebben mensen op de vlucht het meeste nodig? Waar zijn ze naar op zoek?</p>	<p>Mensen op de vlucht zijn in de eerste plaats op zoek naar <b>veiligheid/bescherming</b>. Dankzij het Internationale Vluchtelingenverdrag (Conventie van Genève), kunnen</p>

	<p>vluchtelingen bescherming krijgen in een ander land (dit recht wordt echter niet altijd gegarandeerd, denk aan de pushbacks<sup>2</sup>).</p>
<p>Hoe makkelijk is het voor mensen op de vlucht om een veilige plek te vinden om te leven?</p> <p><b>Mogelijke bijvraag:</b> Waar gaan vluchtelingen naartoe? Denk aan de mogelijke eindes in elk parcours: was dat altijd in Europa of ook op andere plaatsen?</p> <p><b>Mogelijke bijvraag:</b> kunnen vluchtelingen eigenlijk niet gewoon het vliegtuig nemen naar een veilig land?</p>	<p>Moeilijk! (bvb. Hassan verliest zijn vriend bij de oversteek van de Middellandse Zee, Senait kan neergeschoten worden wanneer ze de grens van Eritrea naar Soedan oversteekt en wordt ontvoerd in de woestijn in Libië, ...)</p> <p>De meeste vluchtelingen <b>komen niet naar Europa</b>. Daarom zijn er in de serious game verschillende epilogen/eindes (bv. in het land van herkomst, in een buurland), slechts een deel daarvan situeren zich in België.</p> <p><i>Extra info:</i> De meerderheid van de vluchtelingen steekt nooit een landgrens over en blijft in eigen land. Men spreekt dan van ‘intern ontheemden’. Van degenen die wel de landgrens oversteken, verblijft de meerderheid in de buurt van hun land van herkomst. In 2022 werd bijna driekwart (70%) van de mensen die naar het buitenland vluchtten, opgevangen in buurlanden. Sommige van deze landen, bijvoorbeeld Libanon, staan zelf voor heel grote politieke en economische uitdagingen en vangen tegelijk grote aantallen vluchtelingen op. Turkije, Iran, Colombia, Duitsland en Pakistan zijn de landen die in 2022 de meeste vluchtelingen opvingen (in absolute cijfers). Bron: UNHCR, <a href="#">Global Trends Report</a>.</p> <p>Er zijn <b>amper legale migratieroutes</b>. Hoewel vluchtelingen die geweld of vervolging vrezen in eigen land, op basis van de internationale verdragen recht hebben op bescherming in een ander land, kunnen ze vaak enkel op een irreguliere manier naar een veilig land reizen. Mensen die vluchten uit landen in oorlog of armoede, krijgen bijvoorbeeld vaak geen visum vast om naar Europa te komen (zeer strenge visa-voorwaarden voor bv de meeste Afrikaanse en Aziatische landen) en kunnen daarom niet het vliegtuig nemen.</p> <p><i>Extra info:</i> Het gebrek aan veilige en legale toegangswegen, gecombineerd met de moeilijke situatie in de eerste opvanglanden, leidt ertoe dat sommige migranten geen</p>

<sup>2</sup> Pushbacks zijn het – vaak extreem gewelddadig – teruggedrijven van vluchtelingen en migranten naar niet EU-landen zodra zij de grens van een EU-land zijn overgestoken. Dit is illegaal en een schending van het internationaal recht. Immers heeft ieder mens, eenmaal op Europees grondgebied, recht op een eerlijke asielprocedure.

	<p>andere mogelijkheid zien dan een gevaarlijke route te nemen om bescherming aan te vragen en beroep te doen op <b>mensensmokkelaars</b>. Onderweg worden zij vaak het slachtoffer van afpersing, geweld, misbruik of oplichting. Sommigen overleven de tocht niet.</p> <p>Er zijn een beperkt aantal legale toegangswegen, zoals <a href="#">hervestiging</a>, maar dit wordt weinig toegepast, en <a href="#">gezinshereniging</a>, maar dit is enkel voor directe familie bv. wettelijke partner en kinderen. Middenveldorganisaties pleiten voor een ander migratiebeleid. Dit kreeg vorm in het "<a href="#">brugmodel</a>".</p>
<p><b>Extra vraag:</b> Bij wie eindigde het parcours in België? Hoe was het voor je personage om daar een nieuw leven op te bouwen?</p>	<p>Bij <b>aankomst</b> in een ander land, een andere samenleving, hoe ontvangend ook, maken mensen vaak een <b>moeilijke periode</b> door:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- De procedure voor internationale bescherming (asielprocedure) duurt lang en zorgt voor veel onzekerheid. In België is er daarbovenop al jarenlang een opvangcrisis aan de gang, die maakt dat veel mensen (momenteel vooral alleenstaande mannen) geen toegang krijgen tot de opvang en op straat moeten slapen. Deze opvang is nochtans een recht.</li> <li>- De vele verliezen leiden ertoe dat mensen een rouwproces doormaken, soms onmiddellijk na aankomst, maar vaak pas na enige tijd. Ook de traumatische ervaringen uit het thuisland (zoals oorlog, vervolging en geweld) of tijdens de vlucht (zoals misbruik, onzekerheid en overleven in extreme omstandigheden) kunnen een aanzienlijke impact hebben op het emotioneel welbevinden.</li> <li>- Leven in een nieuwe context die je niet kent en omgaan met taalbarrières, vraagt veel energie. Ook maken mensen in het aankomstland regelmatig negatieve ervaringen mee van discriminatie en uitsluiting, deze ervaringen hebben een grote impact op het welbevinden.</li> <li>- Een ondersteunend netwerk helpt om makkelijker de weg te vinden in een nieuwe samenleving en steun te vinden bij het omgaan met moeilijke ervaringen → daar kan iedereen een rol in spelen (= overgang naar "wat kunnen we doen"?)</li> </ul>